

به نام خدا

اصول روش تحقیق و پژوهش

مصطفی جهانگیر

www.mjahangir.ir

mjahangirf@gmail.com

ارائه شده برای:

معلمان پژوهنده آموزش و پرورش تبادکان – مشهد

اسفند ۱۳۹۱

مقدمه

بخش اول

پژوهش چیست؟

۳

- پژوهش مایه حیات علم است.
- بدون پژوهش علم همچون آبی که در جایی مانده باشد دچار گندیدگی شده و تبدیل به مرداب می شود.
- پژوهش، فعالیتی منظم است که در نتیجه آن پاسخ هایی برای سوالات پژوهش به دست خواهد آمد.
- روش پژوهش و پژوهش را مجموعه مقررات و قواعدی دانسته اند که چگونگی جستجو برای یافتن حقایق مربوط به یک موضوع را نشان می دهد.

اهداف پژوهش

- حل یک مسئله
- پاسخگویی به یک سوال
- شناسایی روابط علت و معلولی بین متغیر های پژوهشی
- مشاهده و درک الگوهای کلی رویدادها و روابط بین آن ها

اهداف پژوهش

- **شرح:** پدیده مورد نظر چگونه به وجود آمده است، چگونه عمل می کند و تحت تاثیر چه عواملی قرار دارد.
- **پیش بینی:** تلاش می شود تا وضعیت پدیده مورد نظر در آینده پیش بینی شود.
- **بهبود:** با ارائه پاسخ به برخی از سوالات، توانمندی و قابلیت خاصی را از طریق کاربرست نتایج پژوهش، بهبود ببخشد.

ویژگی های پژوهش

۶

- بر مشاهده و آزمایش تاکید دارد.
- از جدیدترین منابع اطلاعاتی علمی استفاده می کند.
- دارای هدف خاصی است که پژوهشگر تلاش می کند با جمع آوری اطلاعات مناسب به آن دسترسی پیدا کند.

ویژگی های پژوهشگر

- صبر و حوصله
- تتبع و کاوش در منابع
- دقت در فهم و نقل مطالب
- امانت در نقلها و برداشتها
- آشنایی با موضوع مورد نظر
- استفاده از زبان ساده و علمی و بیان رسا
- دوری از تعصب و غرض ورزی و انتقامجویی
- پرهیز از پیشداوری و تحمیل عقیده
- برخورداری از شهامت و صراحت در بیان یافته‌ها.

انواع پژوهش بر اساس هدف

- **پژوهش بنیادی** (Fundamental Research) که هدف آن شناخت علمی پدیده ها و روابط بین آن هاست.
- **پژوهش کاربردی** (Applied Research) که هدف از آن توسعه دانش در یک زمینه خاص بوده که به وسیله آن نیازی مشخص، شناخته و برطرف گردد.
- **پژوهش عملی** (Action Research) که در آن به طور عمده به دنبال راه حلی است که چگونگی رفع مشکل معینی را مشخص سازد.

انواع پژوهش بر اساس ماهیت و روش

- **پژوهش توصیفی:** (Descriptive Research) هدف این تحقیق توصیف عینی، واقعی و منظم خصوصیات یک موقعیت یا یک موضوع است.
- **پژوهش همبستگی:** (Correlative Research) در این تحقیق به مطالعه روابط موجود بین دو متغیر یا دو پدیده توجه می شود.
- **پژوهش موردی یا زمینه ای:** (Case Research) هدف این تحقیق بررسی جنبه های خاصی از پدیده های معین است.
- **پژوهش تداومی و مقطعی:** هدف پژوهشگر در این تحقیق درک و شناخت تغییرات در طول زمان است.
- **پژوهش علی:** در این تحقیق پژوهشگر علل احتمالی متغیر وابسته را مورد مطالعه قرار می دهد.

پیشنهاد پژوهش (پروپوزال)

بخش دوم

پیشنهاد پژوهش (پروپوزال)

- چارچوبی است که اجزاء مختلف یک طرح پژوهشی و چگونگی ارتباط آن ها با یکدیگر را روشن می سازد. شامل:
  - کارهایی که باید در راستای انجام پژوهش اجرا شوند.
  - زمان اجرای فعالیت های مربوط به پژوهش
  - افرادی که مسئول اجرا هستند.
- دلایل اهمیت پروپوزال پژوهش
  - تسهیل برنامه ریزی اجرایی پژوهش
  - کسب حمایت دیگران
  - آگاه کردن کسانی که در تصویب طرح مؤثرند.

ساختار پروپوزال پژوهش

۱۲

- عنوان پژوهش
- بیان مساله و تبیین اهمیت و ضرورت آن
- تدوین اهداف اصلی پژوهش
- تدوین فرضیه ها و سوالات پژوهش
- مطالعه نظریه ها و تئوری های مرتبط با موضوع پژوهش و تدوین مبانی نظری پژوهش
- مطالعه و تدوین پیشینه و ادبیات پژوهش

ساختار پروپوزال پژوهش

۱۳

- نوع روش پژوهش
- روش و ابزار گردآوری اطلاعات
- جامعه آماری
- تعداد و شیوه نمونه گیری
- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
- زمانبندی اجرایی طرح
- اعتبارات و منابع مالی
- ذکر منابع و مآخذ مورد استفاده

مساله پژوهش

بخش سوم

مسأله پژوهش

۱۵

- مسأله یا مشکل عبارت است از شکاف بین وضعیت موجود و آنچه باید باشد.
- مسأله یا مشکل پدیده ای است غیرعادی که در روند کار سیستم به وجود می آید.
- چون اخلال و بی نظمی ایجاد می کند سبب افت یا کاهش کمی و کیفی جریان کار و بازده سیستم می گردد.

اهمیت مساله پژوهش

۱۶

- اولین مرحله تحقیق احساس وجود یک مشکل است. (جان دیویی)
- به این معنی که پژوهشگر در کار خویش با مانع یا مشکلی روبرو گردیده است که در حل آن ابهام دارد و نمی تواند در مقابل آن ساکت بماند.
- در این مرحله این احساس باید به صورت یک پرسش در آید و بیان شود.
- این پرسش از مسائل روزمره تا مباحث پیچیده علمی را دربرمی گیرد، مهم آن است که به شیوه ای علمی و صحیح بیان شود.

روش های شناسایی مساله پژوهش

۱۷

- مصاحبه با افرادی کلیدی و متخصص
- مشاهده مستقیم
- استفاده از تجارب دیگران
- استنتاج از نظریه ها و فرضیه ها
- استفاده از متون درسی و مجلات تخصصی
- دولت ها، دانشگاه ها و موسسات پژوهشی

معیارهای ارزشیابی مساله پژوهش

- آیا به روز و جدید است؟
- آیا رابطه بین پدیده ها را مورد بررسی قرار می‌دهد؟
- آیا روشن و صریح بیان شده است؟
- آیا دامنه آن محدود شده است؟
- آیا از اهمیت و ارزش لازم برای مطالعه برخوردار است؟
- آیا با علایق و تمایلات پژوهشگر همخوانی دارد؟
- آیا برای انجام پژوهش منابع مالی، انسانی، زمانی و تجهیزاتی لازم در اختیار است؟

معیارهای ارزشیابی مساله پژوهش

۱۹

- آیا انجام پژوهش با توجه به روش های علمی موجود امکان پذیر است؟
- آیا یافته های پژوهش نیاز خاصی را برطرف می کند؟
- آیا موضوع پژوهشی با الزامات اخلاقی در تعارض نیست؟
- آیا اطلاعات لازم برای انجام پژوهش در دسترس است یا می توان تولید کرد؟
- آیا روش ها و ابزارهای لازم با روایی (Validity) و پایایی (Reliability) کافی در اختیار است؟

تحليل و بيان مساله

How?	چگونه؟
what?	چی؟
why?	چرا؟
who?	چه کسی؟
when?	چه زمانی؟
where?	کجا؟

نکاتی در بیان مساله

- اطلاعات زمینه ای
- نحوه بروز یا وقوع مساله
- وسعت و شدت مساله
- عوامل دخیل در بروز مسأله
- نحوه برخورد فعلی با مشکل
- نتایج حاصل از حل مساله

اهداف پژوهش

بخش سوم

اهداف پژوهش

- هدف پژوهش به ما می گوید به کجا می خواهیم برسیم.
- هدف کلی پژوهش را می توان به اهداف کوچکتر تقسیم کرد.
- اهداف پژوهش باید:
  - از بطن مسأله استخراج شده باشند.
  - واقع بینانه باشند.
  - قابل دسترس باشند.
  - قابل اندازه گیری یا سنجش باشند.

اهداف پژوهش

۲۴

- برای نوشتن اهداف از افعال مانند زیر استفاده می کنیم:
  - تعیین کردن
  - محاسبه کردن
  - شناسایی کردن
  - توصیف کردن
  - شرح دادن
- هدف کاربردی به ما می گوید، فایده حاصل از پژوهش چیست؟

فرضیه های پژوهش

بخش چهارم

فرضیه پژوهش

۲۶

- فرضیه پژوهش یک حدس علمی یا پیش داوری است که به وسیله جمع آوری حقایقی که منجر به قبولی یا رد آن می شود مورد آزمایش قرار می گیرد.
- فرضیه نشان می دهد که چرا یک یا چند عامل، بر روی عوامل دیگر تأثیر دارند.
- فرضیه راه حل پیشنهادی محقق برای مسئله پژوهش و یا نتیجه آن است.
- پژوهشگر صرفاً " قصد آزمایش فرضیه را دارد نه اثبات آن.

بیان فرضیه

۲۷

- در هنگام بیان فرضیه به بررسی روابط بین متغیرها می پردازیم.
- بیان فرضیه به سه شکل صورت خواهد گرفت:
  - بررسی رابطه علت و معلولی بین دو یا چند متغیر
  - بررسی همبستگی و شدت آن بین دو یا چند متغیر
  - بررسی و مقایسه میزان تفاوت تاثیر دو یا چند متغیر بر یک یا چند متغیر

ویژگی های فرضیه

- فرضیه باید رابطه مورد انتظار بین متغیرها را بیان کند.
- فرضیه باید قابل آزمون و سنجش پذیر باشد.
- فرضیه باید با بدنه دانش موجود سازگاری و همخوانی داشته باشد و دارای پشتوانه علمی و منطقی باشد.
- فرضیه باید تا حد امکان کوتاه، ساده، صریح و روشن بیان شود.
- فرضیه باید به شکل جمله خبری بیان شود.

انواع فرضیه

۲۹

- فرضیه تحقیق Research Hypothesis: H1

- فرضیه‌هایی که ادعا می‌کنند بین پدیده‌های مورد نظر رابطه، اثر یا تفاوت وجود دارد.

- فرضیه صفر Null hypothesis : H0

- فرضیه‌هایی که ادعا می‌کنند بین پدیده‌های مورد آزمایش رابطه، تفاوت یا اثری وجود ندارد.

سوالات فرعی پژوهش

- در پژوهش های توصیفی که صرفاً “ به بیان آنچه در جامعه می گذرد پرداخته می شود نیازی به ارائه فرضیات نیست و از سوالات فرعی برای رسیدن به اهداف استفاده می شود.
- ویژگی های سوالات فرعی:
  - ساده، روشن، غیر قابل تفسیر باشد.
  - دقیقاً در راستای مسئله تحقیق بیان شود.
  - پاسخگویی به سوالات باید با توجه به ابزارها و اطلاعات امکان پذیر باشد.

متغیرهای پژوهش

بخش پنجم

متغیرهای پژوهش

- متغیرها، عامل یا عواملی هستند که مورد اندازه گیری یا سنجش قرار می گیرند.
- متغیر مشخصه یک فرد، چیز، پدیده یا پیام مورد نظر است که:
  - قابل اندازه گیری است.
  - می تواند مقادیر مختلفی بپذیرد.

انواع متغیرها

• متغیر مستقل:

- به متغیری گفته می شود که از طریق آن متغیر وابسته تبیین یا پیش بینی می شود.
- متغیری است که توسط پژوهشگر اندازه گیری، دستکاری یا انتخاب می شود تا تاثیر یا رابطه آن با متغیر دیگر اندازه گیری شود.

• متغیر وابسته:

- متغیری است که مشاهده و اندازه گیری می شود تا تاثیر متغیر مستقل بر آن معلوم شود.

انواع متغیرها

۳۴

● متغیر کمی:

- متغیری است که با عدد نمایش داده می شود.
- به دو دسته متغیر گسسته و پیوسته تقسیم می شود.

● متغیر کیفی:

- متغیری است که کیفیت صفات با آن معرفی می شود.

انواع متغیرها

۳۵

• متغیر تعدیل کننده:

- عاملی است که توسط پژوهشگر انتخاب، اندازه گیری یا دستکاری می شود.
- تا مشخص شود که تغییر آن موجب تغییر رابطه بین متغیر مستقل و پدیده مشاهده شده می شود یا خیر.

• متغیر کنترل:

- گاهی اوقات متغیرهایی یافت می شود که تاثیر برخی از آن ها در تعیین رابطه بین متغیر های مستقل و وابسته باید خنثی و یا ثابت نگاه داشته شود.
- این متغیرها که تاثیر آن ها باید خنثی یا حذف شود، متغیرهای کنترل کننده نامیده می شود.

انواع متغیرها

• متغیر های مزاحم:

- متغیر مزاحم به متغیری گفته می شود که به صورت فرضی بر پدیده مشاهده شده تاثیر می گذارد.
- ولی قابل مشاهده، اندازه گیری و دستکاری نیست و تاثیر آن باید از طریق تاثیر متغیرهای مستقل و تعدیل کننده بر رویدادهای قابل مشاهده مشخص شود.

متغیرها و مساله پژوهش

- مساله پژوهش، **متغیر وابسته** است زیرا بر اثر یک یا چند عامل بوجود آمده است.
- عوامل احتمالی ایجاد مساله پژوهشی را **متغیر مستقل** می گویند.
- تغییری که با مسئله و علت آن ارتباط نزدیک داشته و آن رابطه را قویتر یا ضعیف تر نشان می دهد **متغیر مخدوش کننده** می گویند.
- متغیرهایی که به شناخت بهتر موضوع کمک می کنند، **متغیر زمینه ای** نامیده می شود.

تعریف متغیرها

۳۸

- **تعریف مفهومی یا تئوریک:**

- باید جامع و مانع باشد.
- اصطلاحات آن روشن و بدون ابهام باشد.
- مستند باشد.

- **تعریف عملیاتی:**

- سطح مفهومی و نظری را با سطح تجربی و مشاهده پیوند می زند.
- معانی مفاهیم را لمس پذیر می کند.
- قابل انجام باشند.
- دقیق و مشخص باشند.
- قابل اندازه گیری باشند.

مقیاس اندازه گیری متغیرها

۳۹

● مقیاس اسمی:

- این مقیاس شامل یک یا چند گروه با طبقه است که از نظر کیفی با هم متفاوتند.
- بین گروه ها هیچ گونه ارجحیتی وجود ندارد.
- ممکن است برای هر گروه یا طبقه شماره ای در نظر گرفته شود که فقط جنبه کد یا شناسائی دارند.

● مقیاس رتبه ای:

- این مقیاس نسبت به مقیاس اسمی خصوصیت اضافه ای دارد که در بین گروه ها از نظر متغیر مورد نظر برتری وجود دارد.
- این برتری قابل سنجش و مقایسه با سایر گروه ها نیست.
- گروه ها هم یکسان نیستند.
- گروه ها نسبت به هم روی پله های یک نردبان قرار گرفته اند.

مقیاس اندازه گیری متغیرها

۴۰

● مقیاس فاصله ای:

- در این مقیاس فاصله بین گروه ها با هم مساوی در نظر گرفته شده است.
- صفر در این مقیاس فقدان خاصیت مورد نظر اندازه گیری نیست.
- اختلاف مساوی بین هر جفت از اعداد نمایانگر اختلاف مشابه در خصوصیت مورد اندازه گیری است.

● مقیاس نسبی:

- در این مقیاس خصوصیت اضافی آن است که صفر دلیلی برای فقدان خاصیت مورد اندازه گیری است.
- در نتیجه نسبت بین اعداد در این مقیاس همان نسبت مقدار خاصیت مورد اندازه گیری است.

مثالی از مقیاس اندازه گیری متغیرها

۴۱

- **مقیاس اسمی:** محتوای روزنامه ها
  - سرمقاله - علمی - خبری - گزارش - سایر
- **مقیاس ترتیبی:** محل چاپ، حجم مطلب
  - صفحه اول - صفحه دوم - ...
  - خیلی کم - کم - متوسط - زیاد - خیلی زیاد
- **مقیاس فاصله ای:** شمارش تعداد کلمات در...
- **مقیاس نسبی:** اعداد افعال معلوم

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۴۲

بخش ششم

اهمیت مبانی نظری و پیشینه پژوهش

۴۳

- برای کسب اطلاعات در زمینه مورد تحقیق می باید به مآخذ و منابع مرجع مراجعه نمود.
- مهمترین منابع در دسترس عبارتند از:
  - نظرات افراد متخصص و صاحب نظران
  - کتاب ها و مقالات منتشر شده

مآخذ و منابع پژوهش

۴۴

• مراجع ادواری

- کتاب
- نشریات و ژورنال ها
- پایان نامه ها
- گزارش طرح های پژوهشی
- گزارش های فنی
- گزارش های آماری
- صورت جلسه ها
- مشاهدات فردی
- بانکهای اطلاعاتی اینترنتی

• مراجع غیر ادواری

- دانشنامه ها
- فرهنگ ها
- دستنامه ها
- درسنامه ها
- آیین نامه ها
- اطلس ها
- سرگذشت نامه ها

جامعه پژوهش

بخش هفتم

جامعه پژوهش

۴۶

- جامعه پژوهش جمعیتی است که مطالعه بر روی آن انجام می شود.
- جامعه پژوهش علاوه بر انسان ها می تواند پدیده ها، اشیا و موجودات زنده و یا پیام ها باشند.

نمونه و نمونه گیری

۴۷

- **نمونه**، گروه یا مواردی است که اطلاعات از آن ها به دست می آید.
- **نمونه گیری** اقداماتی است که برای انتخاب تعدادی از افراد جامعه به نحوی که معرف آن باشد انجام می پذیرد.
- **انواع نمونه:**
  - **نمونه انباشته:** نمونه در دسترس
  - **نمونه نظری یا قضاوتی:** بر پایه نظر یک فرد یا گروه انتخاب می گردد.
  - **نمونه احتمالی:** هر عنصر دارای شانس مساوی برای انتخاب باشد.

روش های نمونه گیری

۴۸

- **نمونه گیری تصادفی ساده:** در این روش برای انتخاب افراد نمونه می توان یکی از روش های قرعه کشی و یا از جدول تصادفی اعداد استفاده کرد. برای هر یک از اعضا در این روش ها شانس مساوی برای انتخاب شدن برای افراد وجود دارد.
- **نمونه گیری منظم یا سیستماتیک:** در این روش کل افراد جامعه را از ۱ الی آخر شماره گذاری و سپس نسبت به این که نسبت بین نمونه و کل جامعه آماری چه عددی قرار گیرد، افراد مورد نیاز را انتخاب می کنیم.

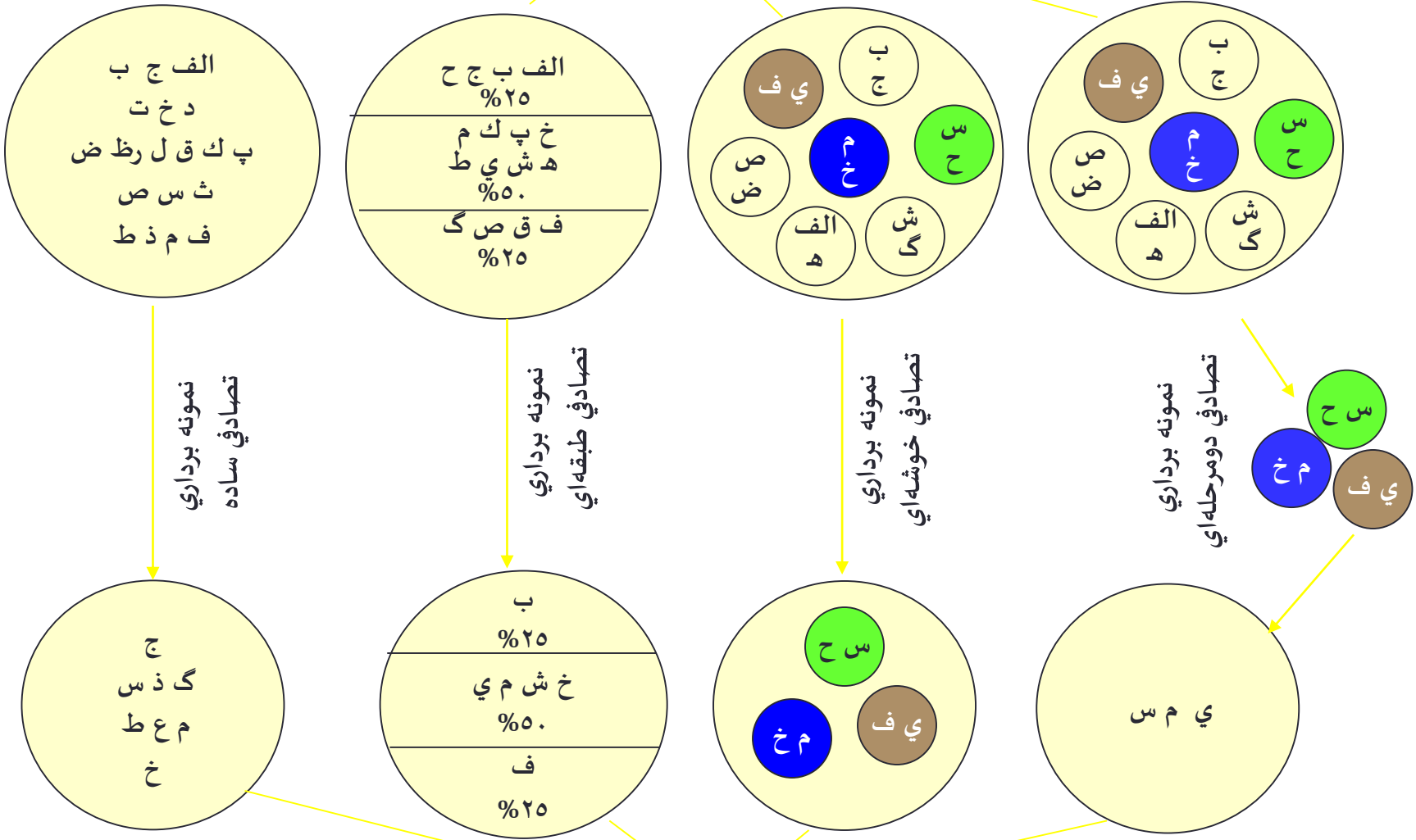

روش های نمونه گیری

۴۹

- **نمونه گیری طبقه ای:** در این طبقه بندی اعضای گروه مورد مطالعه که همگن تر هستند گروه بندی شده تا تغییرات آن ها در درون گروه های کوچکتر و متجانس کمتر شود.
- **نمونه گیری در دسترس:** در این روش، نمونه در دسترس، گروهی از اعضا یک جامعه هستند که انتخاب آن ها فقط به خاطر سهولت در نمونه گیری بوده است.

جامعه

روش های جمع آوری اطلاعات

۵۱

بخش هشتم

ابزارهای جمع آوری اطلاعات

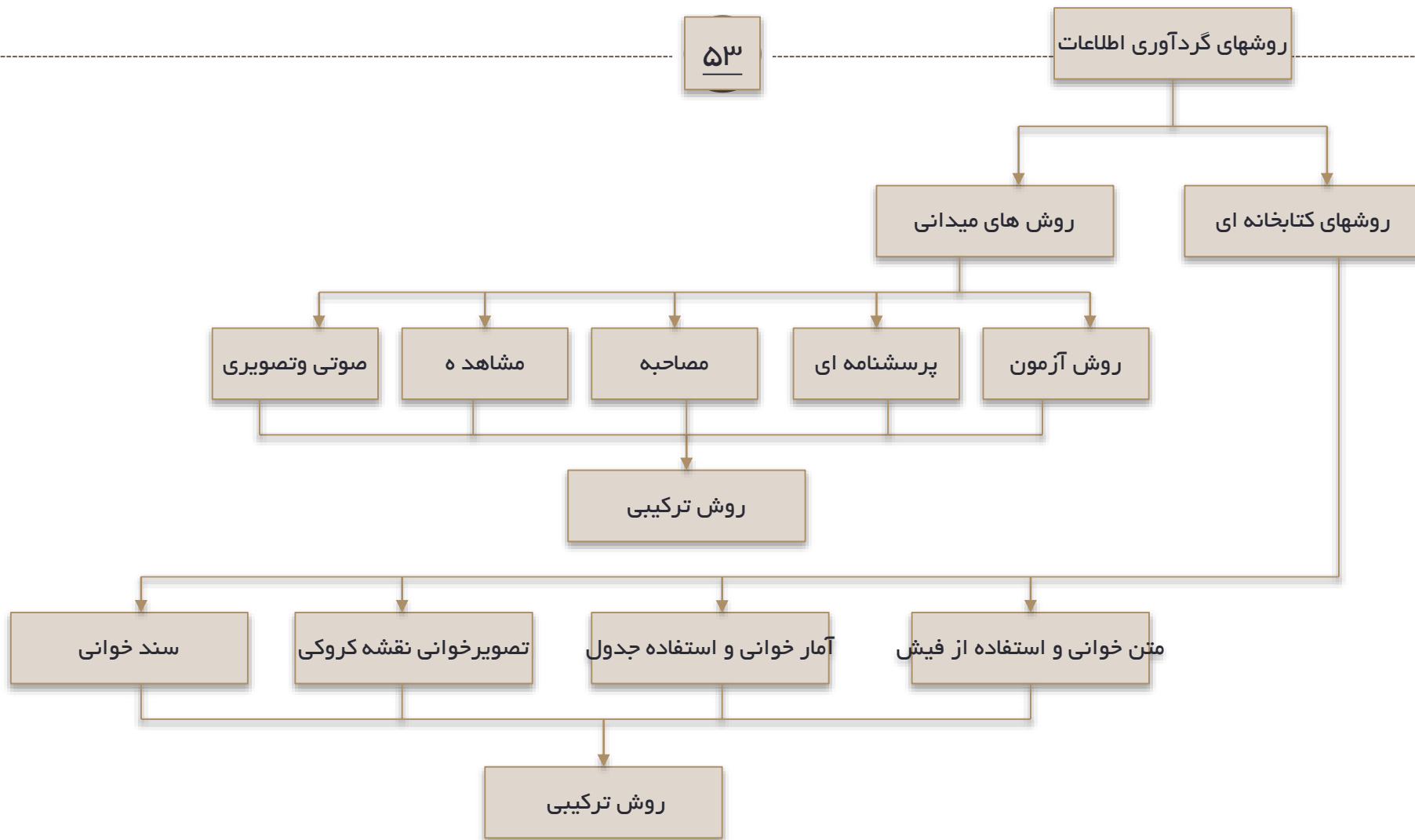
۵۲

- مشاهده
- مصاحبه
- پرسشنامه
- مطالعه و بررسی مدارک و مستندات

روش های گردآوری اطلاعات

۵۳

روشهای گردآوری اطلاعات

مشاهده

۵۴

- متداول ترین و طبیعی ترین ابزار جمع آوری داده هاست.
- اندازه گیری مستقیم پدیده‌ها، واقعیت ها و طبقه بندی داده ها برای شناخت حاصل می‌شود.
- هر چند مشاهده‌های عادی کمتر شکل علمی دارد ولی می‌توان به عنوان اولین مرحله شناخت به حساب آورد.

مزایای مشاهده

- روش مستقیم جمع آوری اطلاعات است.
- داده های وسیع را در مدت کم می توان جمع آوری کرد.
- امکان دستیابی به داده های مطمئن را فراهم می کند.
- برخی رویدادها ناپیدارند، فقط می توان از مشاهده مستقیم، اطلاعات آن را گرفت.
- مشاهده پویاتر از سایر روش های جمع آوری داده هست.

معایب مشاهده

- مشاهده گر معمولاً آن چیزی را مشاهده می‌کند که از قبل می‌شناسد.
- حضور مشاهده گر در موقعیت مورد مشاهده رفتارها را دگرگون می‌سازد.
- خوش بینی یا بدبینی مشاهده گر در مورد مشاهده تأثیر می‌گذارد.
- انشای آن چه دیده شده است در بسیاری اوقات دشوار است.
- همیشه موقعیت مشاهده فراهم نیست

پرسشنامه

۵۷

- مجموعه‌ای از سؤالات برخواسته از اهداف و سؤالات پژوهش به صورت کتبی است.
- انواع پرسشنامه:
  - باز
  - بسته
- مقایسه پرسشنامه های باز و بسته:
  - نسبت آزادی پاسخگو در ارائه پاسخ
  - آسانی و دشواری طراحی
  - استخراج و طبقه بندی داده ها
  - سرعت در پاسخگویی

مزایا و معایب پرسشنامه

۵۸

• مزایا:

- ارزانی و سهولت اجرا
- رفع مشکل برقراری ارتباط رودررو
- یکسانی شرایط اجرا برای همه

• معایب:

- عدم برگشت پرسشنامه
- عدم اطمینان از درک سئوالات
- عدم اطمینان از ثبت صحیح پاسخها
- مشکل افراد کم سواد

ویژگی های پرسشنامه خوب

۵۹

- سؤالات آن پایایی و روایی دارد.
- سؤالات آن جانبدارانه نیست .
- سؤالات آن واضح ، روشن و غیرقابل تفسیر است.
- سؤالات آن دارای نظم روان شناختی است.
- تاجایی که ممکن است سؤالات آن کم است.
- ظاهر پرسشنامه زیبا و جذاب است.

روش های افزایش پایایی و روایی پرسشنامه

۶۰

- مطالعه پرسشنامه های مشابه
- رایزنی با صاحب نظران و متخصصان
- اجرای آزمایشی
- آزمون پایایی (آزمون آلفای کرونباخ)
- تدوین مقدمه گویا
- تهیه جدول تعلق سؤالات پرسشنامه به سؤالات پژوهش

مصاحبه

۶۱

- مجموعه سؤالات برخواسته از اهداف، سؤوال ها یا فرضیه‌های پژوهش به صورت شفاهی در مصاحبه است.

- انواع مصاحبه

- کاملاً هدایت شده (منظم)

- ✓ نیمه هدایت شده

- ✓ آزاد

مزایا و معایب مصاحبه

۶۲

• مزایا:

- میزان انعطاف پذیری
- کیفیت بکر و غنی
- آسانی ارتباط شفاهی نسبت به سایر ارتباطات

• معایب:

- امکان هدایت مصاحبه شونده
- جلب رضایت مصاحبه کننده از سوی مصاحبه شونده
- وقت گیر بودن مصاحبه
- کمی افراد مورد مصاحبه
- عدم کارآزمودگی مصاحبه گران
- دشواری تجزیه و تحلیل داده ها

مطالعه و بررسی مدارک و مستندات

۶۳

- معمولاً به عنوان روش مکمل برای روش های دیگر به کار می رود ولی به دو صورت در انجام پژوهش می تواند نقش داشته باشد.
- بهره گیری از این ابزار برای تدوین ادبیات پژوهش
- استفاده از این ابزار برای جمع آوری داده ها به عنوان محتوای اصلی برخی از انواع پژوهش

مزایای بررسی مدارک و اسناد

۶۴

- بسیاری از داده‌ها که قبلاً تولید شده است را از این طریق می‌توان دریافت کرد.
- آشکار کردن لزوم یا عدم لزوم انجام تحقیق
- تدوین ادبیات
- بررسی حقایق گذشته

معایب بررسی مدارک و اسناد

۶۵

- دشواری پی بردن به اعتبار و صحت سند
- تضادهای احتمالی موجود در اسناد و مدارک
- احتمال تحریف اسناد با گذشت زمان
- عدم دستیابی به اطلاعات کافی از طریق اسناد و مدارک
- مشکل گزینش اسناد

تجزیه و تحلیل اطلاعات

بخش نهم

- **تحلیل توصیفی** Descriptive Analysis: دسته بندی، مرتب کردن، خلاصه کردن از طریق:
  - جداول
  - نمودارها
  - شاخص های گرایش مرکزی مانند میانگین، میانه، نما
  - شاخص های پراکندگی مانند دامنه تغییرات، انحراف استاندارد
  - اندازه های موقعیت نسبی مانند نمره های تراز شده، رتبه
  - اندازه های رابطه ای مانند ضریب همبستگی
- **تفسیر استنباطی** Inferential Analysis: رسیدن به استنباط درباره روابط بین متغیرهای مورد مطالعه و استخراج نتایج
  - آمار پارامتریک
  - آمار ناپارامتریک

تفسیر استنباطی

۶۸

- مستلزم فرآیندهای پیچیده‌تری است.
- مستلزم علم‌یاتی است که بتوان نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل را به جامعه بزرگتری تسری داد.
- از جمله فرآیندهای آن توجه به نمونه و روش‌های نمونه برداری است.
- آزمونهای χ و آزمون T ، همبستگی پیرسون و... از جمله آزمون‌هایی است که در آمار استنباطی بکار گرفته می‌شود.

نگارش گزارش پژوهش

۶۹

بخش دهم

اجزای اصلی یک گزارش پژوهش

- **صفحه اول** (روی جلد) شامل: نام، عنوان تحقیق، مجری یا مجریان، تاریخ اجرا
- **فهرست ها** شامل: فهرست مطالب، شکل ها، نمودارها و جداول
- **خلاصه یا چکیده** (بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ کلمه) شامل: مقدمه، هدف، روش کار، نتیجه گیری و کلمات کلیدی
- **تشکر و قدردانی**
- **طرح مساله** (فصل اول): بیان مسئله، اطلاعات زمینه ای، اهمیت و ضرورت پژوهش، اهداف، متغیرها و..

اجزای اصلی یک گزارش پژوهش

۷۱

- **فصل دوم:** پیشینه تحقیق و مبانی نظری آن
- **فصل سوم:** روش شناسی تحقیق
- **فصل چهارم:** یافته های تحقیق شامل آنچه از اجرای طرح تحقیقی بدست آمده است.
- **فصل پنجم:** بحث و نتیجه گیری شامل مهم ترین یافته ها، نقاط قوت و ضعف پژوهش، محدودیت ها و مشکلاتی که در گردآوری وجود داشته است، اشاره کردن یا مقایسه نتیجه این تحقیق با مطالعات دیگران و نتیجه گیری نهایی
- **یادداشت ها، منابع و کتابشناسی، پیوست ها**